

NÁCZIHEGYI BIRTOKOSOK BARÁTI KÖRE

III. évfolyam

1. szám

Pula, 1992. július 25.

Pula, Náci-hegy 1992

Megjelenik:

MINDEN ÉVBEN JÚLIUS UTOLSÓ SZOMBATJÁN

Kiadja:

A NÁCZIHEGYI BIRTOKOSOK BARÁTI KÖRE

Főszerkesztő: (még 48 évig): REMÉNYI ANTAL

Művészeti szerkesztő: NAGYPÁL SZABOLCS

Nyomdatechnika: SEVCIC IVÁNNÉ, SZÁSZNÉ NEDECZKY CSILLA

Felelős szerkesztő: NAGYPÁL GÁBOR

„Minden jó rendtartásnak feje és fundamentuma az isteni félelem
és tisztesség...”

/A pulai hegy törvénykönyvéből/

MEGHÍVÓ

PULA község KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

és a

szőlőhegy birtokosainak baráti köre
tisztelettel meghívja Önt és családját
az 1992. július hó 25-én, szombaton
ÖTÖDIK alkalommal megrendezendő

NÁCZI-HEGYI IGNÁC-NAPI
ÜNNEPSÉGRE

9 órakor a falu 195 éves templomában
Szent Ignác mise és könyörgés a b6 terméért
Az ünnepi istentiszteletet celebrálja
és szentbeszédet mond

Dr. HIERO ISTVÁN

Párizs és Köln jubileumi-misés plébánosa
utána: Tiszteletadás és kegyelet a temetőben
az elhunyt Csök és Harmat István sirjánál

17 órakor a felújított BLICKLE-pincénél

a PÁZMÁNY CSALÁD

VÁROSLÓDI KERÁMIÁI-kiállítás és vásár
17,30-kor a szőlőhegy bejáratánál levő emlékoszlopnál

SZÉCHENYI ÉS A FALU

címmel ünnepi beszédet mond

Dr. VÉRTES LÁSZLÓ

a Széchenyi Társaság elnöke

Az ünnepség után a pincéknél:
zárt körű családi mulatozás.
Az emlékoszloppal szemben lévő térségen
büfékocsi
/hűtött sör, balatoni borok
ételek és üdítő italok/
Ki-ki saját szervezésében:
dinom-danom /hozott zenekarokkal/
éjszakai szabadtéri csillagvizsgálás
szabadszemmel, ingyenesen és adómentesen
hajnalig.

AZ ÖTÖDIK NÁCZI-HEGYI ÜNNEPRE

L. Vendel és a közelmúltban
elmentek emlékének

Kezemben a pulai szőlőhegy
/akkor még nem Náczi-hegynek
neveztetett/ 1812-es birtoko-
sainak adóösszeírásai íve.
Hetvenöt név 180 év távlatából.
Sok-sok gondolatot kavará ez a
történetet indító lista!

Az akkori birtokosok nevei
közül mai is élő "tulajdonos-
név": Knoll, Klung, Jáger, Röth,
Fischer, Leitold, Szenger, Ko-
csis, Scheller; a hetvenötből
mindössze kilenc!

Éber tekintettel vizsgálom
az 1858-as /ezidőtájt már "Ná-
czi"-nak keresztelt/ hegy tér-
képét. Ezen nyolcvannyolc név.
Ebből tizenkettő ma is létező
szőlőhegyi utód-tulajdonosé:
Knoll, Scheller, Leitold, Já-
ger, Steierlein, Molnár, Röth,
Stumpf, Kocsis, Lautner,
Fischer, Szenger. S a birtoko-
sok között: öcsiek, nagyvázso-
nyiak és egy "verestó"-i. /Hja!
Akkor még nem a Balatonpart
volt a vonzerő! /

A szőlőhegy mindig is külö-
nös jogállású volt:
-nemcsak a helybeliek /község-
beliek/ bírtak ott tulajdonnal,
-a nemesek - ha volt szőlőbir-
tokuk - adózniok kellett!
Száznyolcvan év! Történelmileg
nem is nagy idő.

Haj, de sok még a Náczi-
hegyei kapcsolatos feltárat-
lan, a megismerést sürgető
írásban rögzített, régi ese-
mény és adat!

Jó ideje, s a ma közelében
egyre gyakrabban ötlik eszem-
be: milyenek is lehettek a
180 - 150 évvel ezelőtti
"szorgos jobbágyok" ?
Arcukat idézném, a lélek tük-
rét. Hasztalan erőlködés!
Mint a 12. századi névtelen
jegyző /Anonymus/ szobor-arcát
a szerzetes csuha kámzsája, úgy
rejti gondolati szemeim elől a
Náczi-hegyet művelő ős-öreg
pulaiak nap-sötétítette, szél-
barázdálta ábrázatát a fény és
az állandó légjárás ellen erő-
sen behúzott kopott-zsíros fej-
fedő! Csak munkájuk eredményét
láthatom !

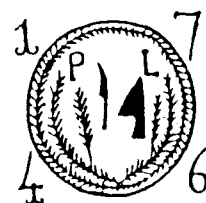
Egymást űzik gondolataim...
Még el sem szaladt másfél
évtized, hogy befejezték a sok-
sok robottal és főpapi-püspöki
segítséggel készült nagy művü-
ket, a hatalmas templomot; új
emlékeztető mementót terveznek:
saját szőlőhegyet! Bizonyára
nem csupán azért, hogy az őszi
Károly-napi búcsú templomi áj-
tatossága után saját újborral
köszönthessék egymást. A rej-

tély nyitját a szentmise misz-
tériuma által a Megváltó véré-
vé változott bor példája sejt-
teti, az átlényegülése nélkül
is lelket nemesítő, testet
erősítő kiforrt szőlőlé
megfejthetetlen titka rejti.
A mindennapi kenyér mellé
- no, nem cirkuszt! - saját
keservvel ízesített bort!
- ez a buzaföldet és szőlő-
hegyet művelő polgár-paraszt
óhaja! A kenyér és a bor
együttesen ható egysége: ez
az örökös hajtóerő!

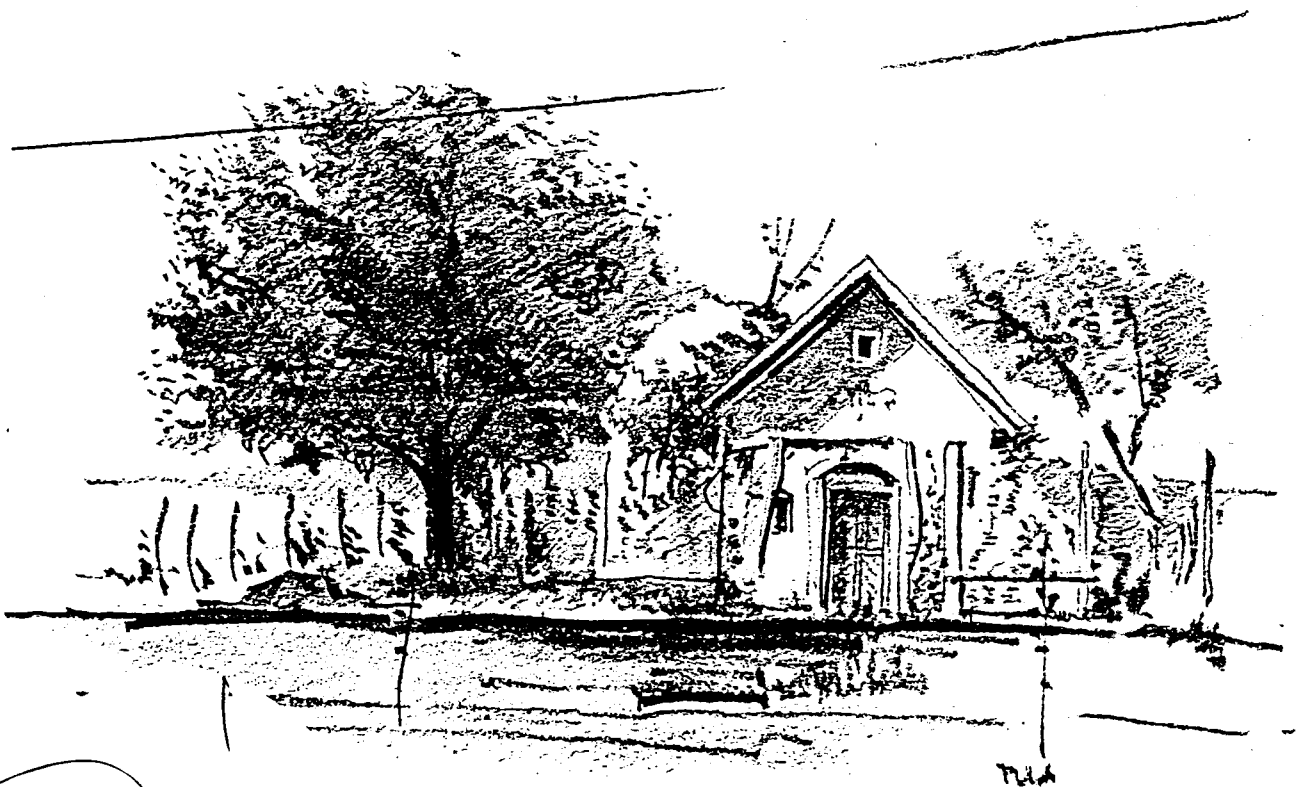
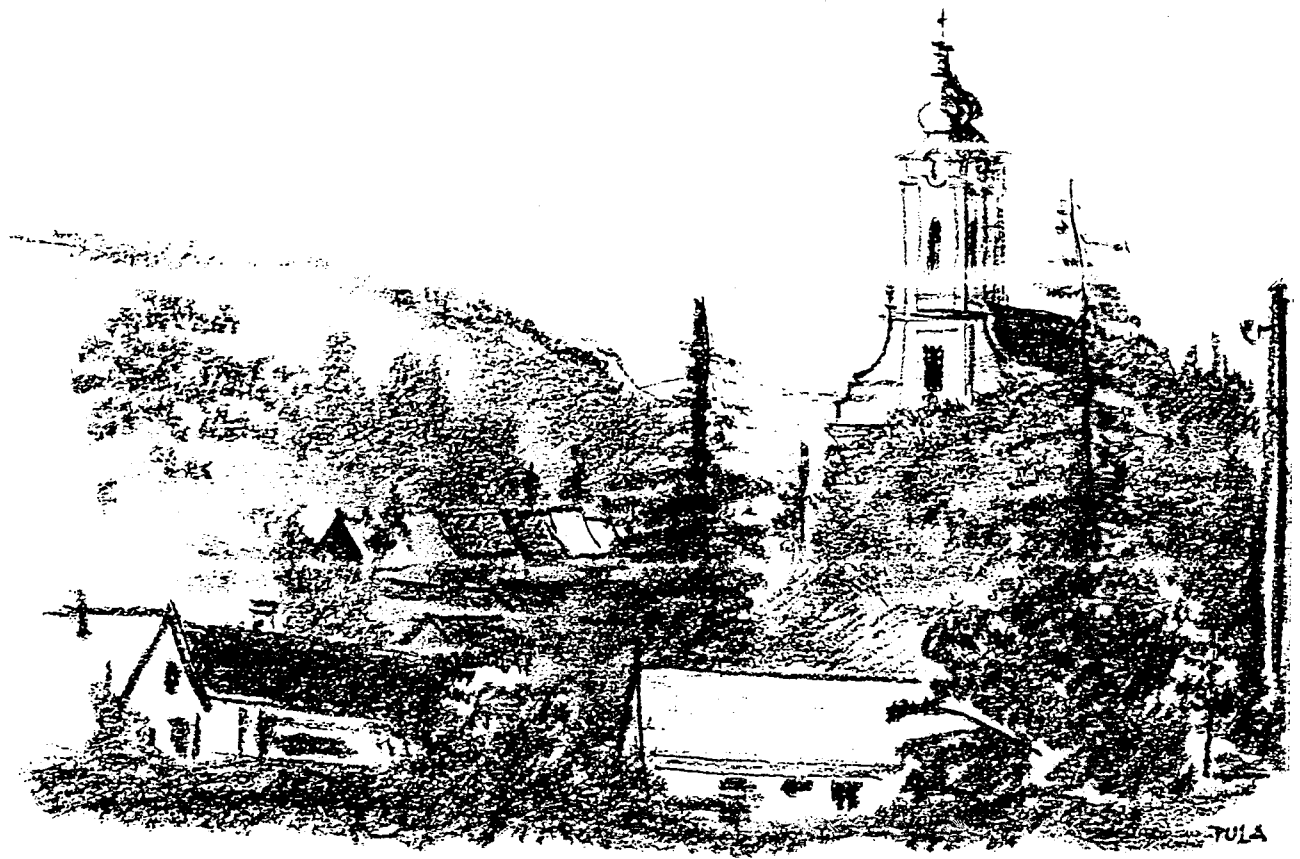
Jöhetett - vagy száz éve
- a szőlőhegyi sivárságot
hozó filoxéra, jöhettek a
háborúk /az első és a máso-
dik világméretű világégés/
jöhetett az égessel felérő
"nagyűzemesítés" /s minde-
gyike után külön-külön is
pusztulás! /; a kenyér igen-
lése mellett mindig ott a
bor és vele a pihenés, az
okos és hasznos kikapcsoló-
dás igénye.

Pula, 1992. július

Reményi Antal
polgármester

Tula - Helyrajz

Handwritten signature

Vendégünk 1992. júl.25-én
dr. Hieró István, nyugdíjas
kölni és párizsi plébános.

Nem akármilyen pályát választott ön
a második világháború után. Kispap
lett és kalandos élete avval kezdő-
dött a fára szerint, hogy egy vasúti
mozdonyban rejtőzve jutott ki Ausz-
triába, tanulmányai folytatására.

1947-ben, a veszprémi püs-
pök, dr. Bánás László négy
teológust Innsbruckba, kettőt
pedig a bécsi egyetemre kül-
dött magasabb tanulmányok el-
végzésére. Én nyőgéri fiú va-
gyok, németül von.Haus tudok,
mert Pápanyőgér 250 éve német
település.

Az iskolában jó tanuló, a pá-
pai bencés gimnázium befejezé-
séig jelesrendű voltam.

A veszprémi szemináriumban
kezdtem meg teológiai tanulmá-
nyaimat, majd egy év után ke-
rültem Ausztriába.

Családom eléggé meglepődött
pályaválasztásomon, amikor itt
vannak az oroszok, a kommunista
párt már érezteti, hogy nem
szimpatizál az egyházzal, talán
papokat is be fognak börtönözni,
én meg most megyek kispapnak..?
A magyar egyház az európai kul-
turának köszönhetően nemzeti
érzésű volt, de sohasem szél-
sőséges. Ugyanis nem csak a
zsidók elhurcolása idején

emelte fel szavát sok pap,
(a püspöki kar körlevelet
adott ki ügyükben), hanem
ugyanez történt akkor is,
amikor a svábokat akarták
kitelepíteni. Ez az európai
kultúra részben a nyugati
intézetekben végzett teoló-
gusok által honosodott meg
hazai papságunkban.

Ma negyven éve, 1952.
július 25-én szentelt pap-
pá az innsbrucki püspök,
majd három évig készültem
a doktorátusra és egy évet
a Lille-i katolikus egye-
temen hallgattam, ahol ar-
ra kaptam diplomát, miként
kell civil munkatársakat és
apostolokat kiképezni. Haza
nem jöhettek, hiszen az el-
lenkező irányból, itthonról
érkező hívek és papok nem
sok jót mondhattak 1956-57-
ben az itthoni eseményekről.
Meggyőződésemm volt, ha még-
is hazatérnék, azonnal be-
börtönöznének. Talán nem is
tévedtem nagyot. Püspököm is
sejthette ezt, mert nem hí-
vott haza.

Bremában voltam német
káplán. Tízezrével jöttek a
magyarok! A német kormány
ott szervezett tábort azok-

nak az 56-os menekülteknek,
akik a forradalom leverése
után a tengeren túlra szán-
dézkoztak kivándorolni.
Szükségük volt rám, mert hó-
napokon keresztül várták a
hajót, a lehetőséget és hi-
ányzott nekik aki lelki vi-
gaszt ad, tolmácsolni tud és
az űrlapok kitöltésében is
jártas.

1959-ben megkért a Rómából
kinevezett magyar delegátus,
hogy vegyem át a kölni érsek-
ségben élő magyarok lelki-
pásztori gondozását. Akkori-
ban Kölnben, Bonnban, Aachen-
ban közel 80 magyar egyete-
mista is tanult és ezeknek
egy fiatalabb pap többet tud
segíteni. A 14 év alatt Köln-
ben építettem egy három eme-
letes magyar plébánia kultúr-
központot. 1965-ben avattuk.
Ebben húsz újonnan menekült
magyar diáknak vagy munkásnak
szállást tudtam adni. Amikor
már állást kaptak, vagy végez-
tek tanulmányaikkal, akkor
máshol igyekeztem őket elhe-
lyezni, hogy az újak számára
is legyen lehetőség. Minden
második vasárnap volt magyar
nyelvű szentmise Kölnben és
utána ebben az épületben össze-

jöttünk, magyar kosztot ettünk, bálakat is rendeztünk. Az ünnepeken rendszeresen az énekarunk, táncsoportunk és cserkészcsapatunk is fellépett.

1973 márciusában - mivel franciául is beszélek - a Róma által kinevezett delegátus arra kért fel, hogy vegyem át a párizsi misszió vezetését. Azt mondják egyesek, hogy a papok anyagiasak. Bizony nekem is szükségem lett volna a pénzre, hiszen támogattam idehaza a családomat, testvéreimet és szüleimet Nyőgyénen. A franciaországi papi honorárium a németnek egyötöde volt. Nem pénzért lettem pap, hanem hivatásból. Újabb tízenhárom év: a párizsi magyarok körében. Itt újra a közösségépítésén túl, gyakorlatilag is kellett szerveznem egy börtön volt raktárából átépített kápolna létrehozását. Alatta egy hetven személyes klubhelyiség létesült büfével.

—Mindig ilyen gyakorlati, praktikus dolgokkal foglalkozott?

Gyakran hívtak meg esketésre is, mint ahogy nemrég Liege közelébe, ahol négy nyelven kellett prédikálnom, mert a menyasszony vallon volt és franciáult beszélt, a vőlegény családja magyar származású olasz és a rokonság jó része Németországban él és idehaza. Az ötödik nyelv a szentmise latin nyelve volt. Sokáig emlékezetes lesz számomra is.

—Mindig több gyakorlati feladatomból volt, mint elméleti. Gondolja csak el, még a magyar nagykövetség is felfigyelt Párizsban a munkámra, hiszen nemzetmentő tevékenységnek is nevezhető az, hogy bánáti, erdélyi, bácskai, felvidéki, dunántúli és pesti vagány emigránsokból kellett nekem egy magyar közösséget egybeforrasztani. Gyermekeinket a hitoktatáson és a cserkészeten keresztül magyarra tanítottam. Rendszeres rendezvényeink során Marosvásárhelyről Illyés Kinga is szerepelt előadásaim műsorában.

—Hogyan lehet ezt bírni?

—1976-ban, ötven évesen szívinfarktust kaptam. A túl sok munka után a magyar betegség engem is elért. Később kaphattam volna újra németországi, hannoveri megbízatást egy német és magyar plébánia vezetésére, de úgy gondoltam, hogy akkor gyökereim véglegesen elszakadnak. Hatvan évesen ezért is kértem nyugdíjazásomat, hogy még itthon tudjak segíteni, meghálálva a veszprémi egyházmegye támogatását. Hazatértem Pápanyőgyérré. Július 25-én a bakonyaljai községben, Pulán és Hegymagas közelében a Szent György kápolnában egy-egy szentmisével fogok megemlékezni pap-pá szentelésem 40. évfordulójáról. Az első misémet Ausztriában mondtam el németül, az ezüstmisét magyarul Párizsban és most ezt az évfordulót már itthon ünnepelhetem. Hálát adok érte Istennek. Pula, 1992. július

Nádor István

LAJTÁN INNEN, JALTÁN TÚL

Már több mint egy éve túl vagyunk azon, hogy idegen fegyverektől kelljen tartanunk. Vannak már bőségesen saját fegyvereink. A kirekesztés, az egymással való örökös konfrontáció, a pártosodás helyett a párt ütés!

Érzelmi szinten majdnem mindannyian kötődünk a változáshoz, ám azt is látjuk, hogy a politika szolgálatába szegődött továbbszolgáló szakaszvezetőnek csak azért van nagyobb hangja, hogy ő maradjon továbbra is a szakaszvezető. És ha már ennél a hasonlatnál ragadtam le, azt is leírom, lesz

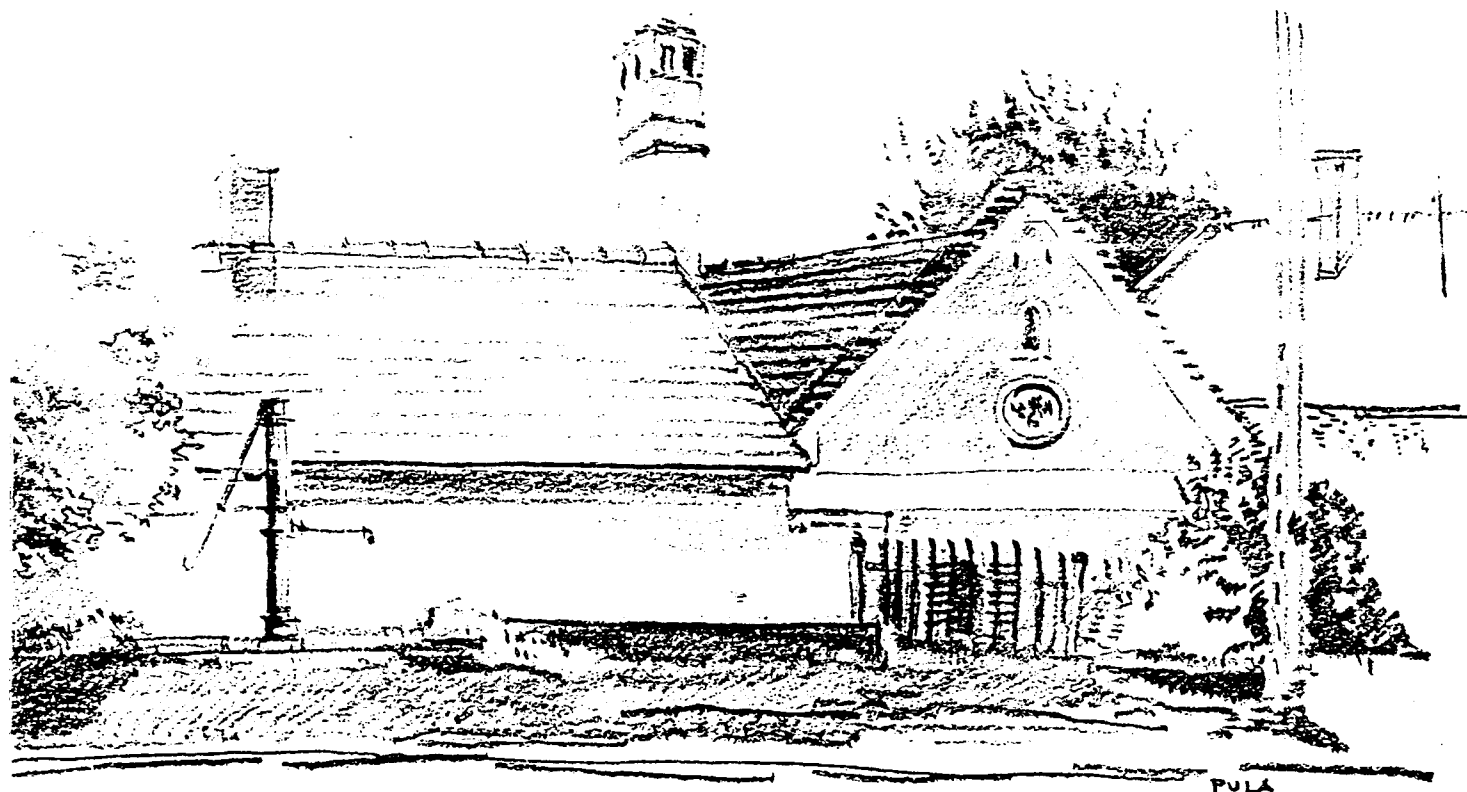
itt még harc, sok is! Csak-hogy nem szabad szem elől téveszteni: az élet munkájában megfáradt nyugdíjasok ellen nem etikus támadni. A hegyen és a faluban pedig az országos és az európai átlagot is meghaladó ütemben nő a nyugdíjasok száma. Nagymamák és nagypapák, valamint unokáik paradicsoma lesz a Náczi-hegy, ha sikerül megőrizni a hegyi békét. Olyan évszázad végén, melyben háromszor is cserélt gazdát majd minden telek. Miként az ország. Voltunk a ferencjózsefi birodalom része, a Horthy-Magyarország és a

szocializmust építő népek frontján a "nem-rés"!!!

Legyünk optimisták! Talán most igazi tulajdonosaira talált a hegy, utolsó lépcsője a Bakonyinak - és a balatonfelvidéki lombos erdők alatt megbúvó falu - Pula örökösei megnyugodhatnak. Nem lesz soha többé sem vallásüldözés, sem nemzetgyalázás, sem a más nézetűek elkergetésére lehetőség. Együtt élhetünk mindannyian a szépen erősödő hegyközséggé fejleszthető domboldalban. A Lajtán innen és Jaltán túl.

1992. július

Nádor István

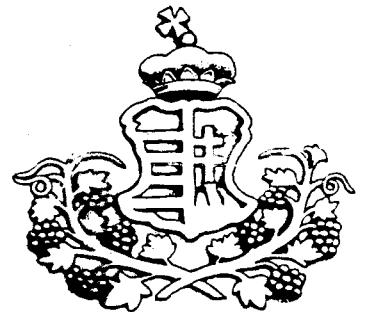
A hegy törvénykönyvéből

* Harmadik Articulus.

Utak, és kaput ne legyen szabad kinek kinek tetszése szerint tartani, hanem ahol és merre a hegység elintézi, annak megcsinálásában fűnik itt benn. A hegység alatt segítségül levni, a maga szőlejében, vagy aljában levő utat pedig jó karban tartani kiki tartozik.

Az út állapota a fentiek szerint, a hegy törvénykönyvének születésekor is gondot okozott. A szöveg szerint a gazdák feladata volt az út egyes szakaszainak karbantartása. Tekintettel a vízvezeték lefektetése miatt rendkívül megrom-

lott útviszonyokra, külön-külön, egyenként ez már nem lehetséges. Összefogásra van szükség! Reméljük közös akarattal megtudjuk oldani az út rendbehozatalát.

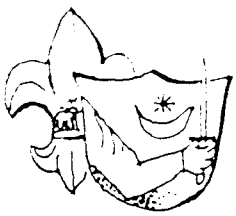

NÁCZI-HEGYI RÖVID HÍREK

Új teteje van Nagy József birtokostársunk pincéjének. A Tardos-Móricz pince befejezéshez közeledik. A Nagypál család tornáccal toldotta meg présházát. Blicke gazda bepucoltatta borházának pincéjét, amely évek óta ad helyt különféle

kiállításoknak. Skandináv mintára két szobával bővült és izléses szerszámtárolóval gyarapított Ferkis gazda házatája. Steierlein János borháza elkészült. Dr. Péti Miklós veszprémi gazda tovább építette házát.

Zékán Lajos ajkai birtokostársunk ideiglenes tetővel látta el felújítandó pincéjét. Scholz József gazda felújította házának tetőszerkezetét és szellemes megoldással pergolával bővítette háza észak oldalát.

CSERKÉSZTÁBOR TÁLÓDON

A falu közelében a tálodi kolostorromnál táborozott az ajkai 406 sz. Kós Károly cserkészcsapat. A példamutatóan viselkedő kedves cserkészek a falut is meglátogatták.

A kolostorról, ill. Tálodról - felkészülésként - összeállított ismertetőjüket az alábbiakban közöljük.

TÁLÓD.

A község neve a középkor folyamán az idetelepülő szerzetesek által vált ismertté. A még látható romos kolostort a Rátold nembeli Keszi család ismeretlen tagja alapította, valószínűleg a XIII. század végén. A kutatások szerint a kolostor alapítója Keszi II. Lőrinc. Bertalan veszprémi püspök oklevele említi először 1233-ban possessio Tálud néven. A kolostort pálos rendbeliek lakták.

A kolostor történetében két korszakot különböztetünk meg:

1. pálos korszak, mely a kolostor alapításától, tehát a XIII. század végétől a XV. századig tart.
2. ferences korszak, ez a XV. század közepétől a kolostor elpusztításáig, tehát 1552-ig terjed.

A pálosok itt tartózkodásáról kevés adatunk van. Karácsony János szerint a pálosok a nagyvázsonyi kolostor felépítésével hagyták el a rendházukat. A kolostort a XV. szd. végén nem kis számban már ferencesek lakják.

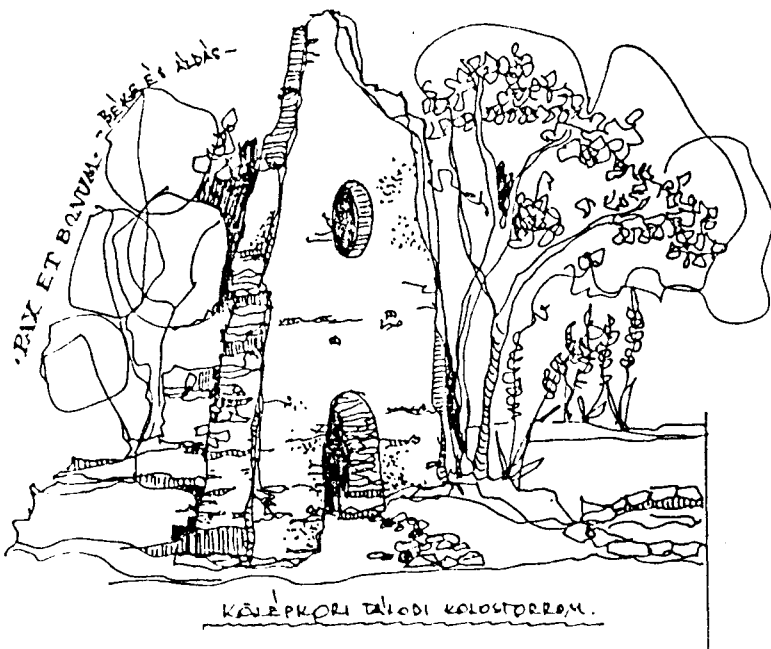
A kolostor kegyurasága valószínűleg leányágon a devecseri Choron család tulajdonába került. Székesfehérvár eleste után, 1543-ban, Choron András kegyúr a kolostor értékesebb felszereléseit, melyet a sekrestyében őriztek, magához vette. A mo-

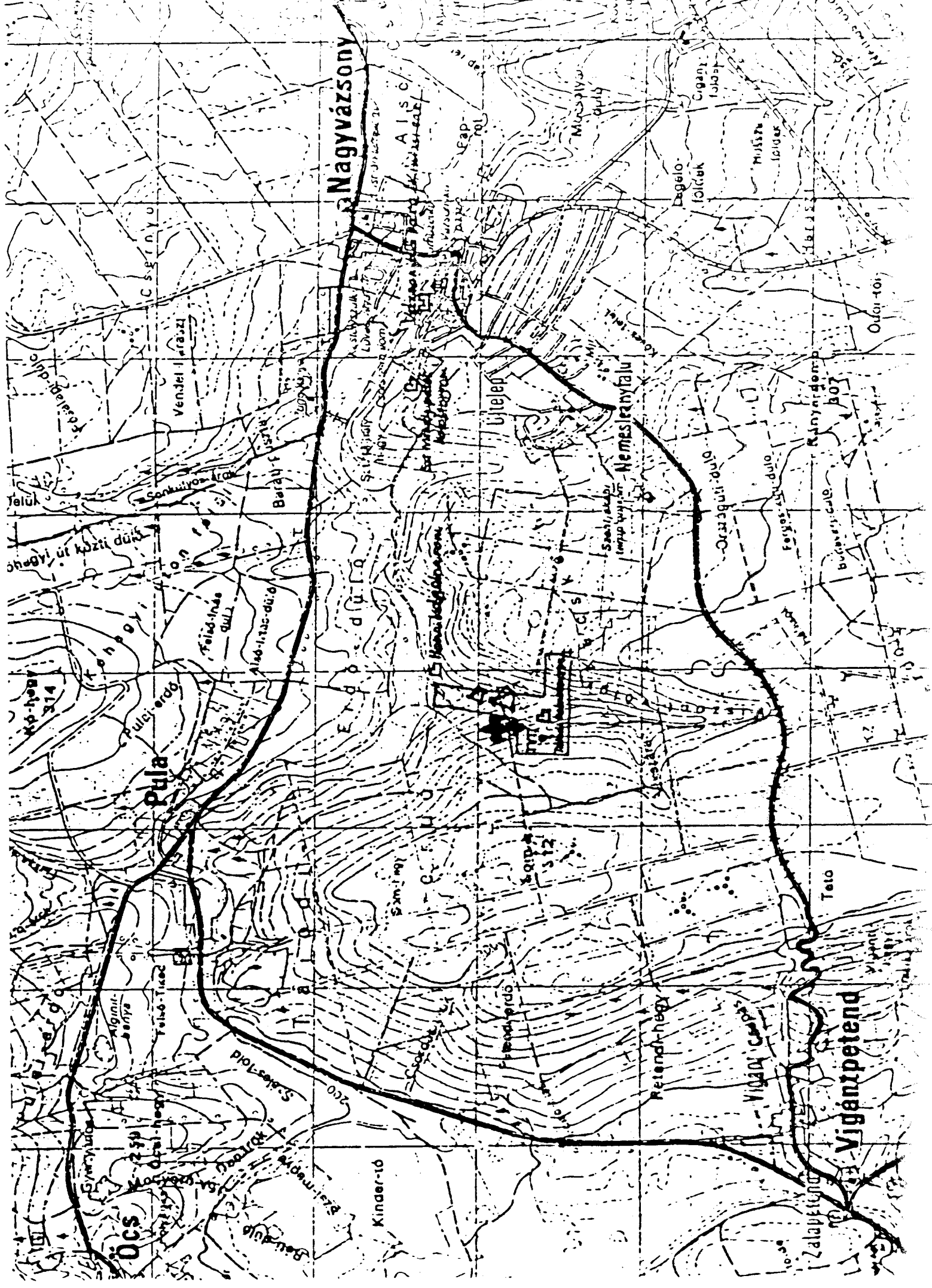
hácsi csatavesztés után a ferencesek még itt találhatóak. A kolostor elpusztítása Veszprém elfoglalása után 1552 évben következett be.

A kolostor késő román stílusban épült fel. Falainak anyaga mészkő, az oromfalán található rózsablak - Szt. Katalin kerék - bazalttufából készült. A vázsonyi vár kőtárában található román kori töredékek a feliratok szerint a tálodi kolostorból származnak.

A mellette található forrás és medence - Kinizsi forrás - hajdan a kolostor kerítőfalán belül volt. Rómet Flóris még nyolc forrásnyílást állapított meg.

A kolostor még feltáratlan, de mindenbizonnyal a Rátold-Keszi család egyes tagjainak temetkezési helye volt.

Nagyvázsony

Pula

Nemesfenyfalva

Viganypetend

Öcs

Kinder-tó

Retend-hegy

Teto

Ovár-tó

ohégyi út közti dűlő

Földmúzeum dűlő

Aló-lítás-dűlő

Erdő dűlő

Nemesfenyfalva dűlő

Retend-hegy dűlő

Szepes dűlő

Székely dűlő

Országút-dűlő

Felsőcsatár dűlő

Bücskői dűlő

Telök

Vendéglátás

Barátok

Székely dűlő

Nemesfenyfalva dűlő

Ujtelep

Körmend dűlő

Dagelo

Műhely

Földmúzeum

Orvár-tó

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Öcs

Doktor Brinkmann orvos-
professzor a Náci-hegyen

Pénzek a templom
felújítására

A Szabad Föld ez évi június 6-iki számában a "Koleszterin ellen: vörösborocska" címmel megjelent kis írásra hívta fel figyelmünket Viszt János náci-hegyi szőlősgazda, aki mellesleg példás rendben tartja csak vörösbort adó szőlőskertjét és kiváló rubintszínű nedűt termel. Ime, a rövid cikk befejező sorai:

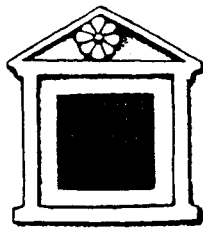
"...a betegeknek sem kell lemondaniuk valamennyi földi élvezetről. Diétás vacsorájuk után nyugodtan elfogyaszthatnak egy-egy pohárka vörösbort, mert leginkább ez tartalmazza a koleszterincsökkentő resveratrol nevű vegyületet."

Ennyi az írás, mely távlatos jövőt nyíthat meg a náci-hegyi borosgazdák előtt!

A legújabb TV-reklám jelenhet meg előttünk, emígyen:

Doktor Brinkmann professzor úr, Schwarzwald Klinika főigazgató-főorvosa náci-hegyi pince előtti zöldben paprikától piros szaftú

szarvas-pörköltet /de lehet vadmalac-paprikás is!/ merít, miközben nagyokat nyelve, balkezeben vörösbort telt poharat tartva, osztogatja tanácsát:
- Ha már nem tud ellenállni az inycsiklandó ételeknek, legalább egészségére is gondoljon néha! Fogyasszon napi 3-szor, étkezés közben és után náci-hegyi vöröset! Já?

Borház a hegy elején

Makovecz Imre fiatal tanítványa, Krizsán András tervezte meg a Náci-hegy elején épülő, bakonyalji borházat, amely várhatóan állandó lakása lesz a véglegesen ide letelepülő orvos-újságíró házaspárnak.

A pulai templom építésének 195. évfordulója alkalmából a képviselőtestület alapítványt hozott létre fél millió forintos tőkével, hogy a 200. évfordulóra az épületet a mellette lévő kápolnával egyetemben felújíthassák. Az alapítványt a templomot építtető Eszterházy Károlyról nevezték el. A külső és belső felújításhoz várhatóan hasonló nagyságú összeggel járul hozzá a veszprémi püspökség és a községet igen megkedvelő magánszemély is. A falu ékességének rendbehozatala több évig tartó munkát jelent az ácsoknak, festőknek, kőműveseknek is. Jó lenne, ha a munkával elkészülnének a honfoglalás 1100. évfordulójára, amikor is a világkiállítás alkalmából várhatóan több millióan keresik fel hazánkat és bizonyára sokan Pulára is ellátogatnak

